

Jakob Joackim Dahl og Kvernaasen Pelsdyroppdrett

av Roar Aarnes

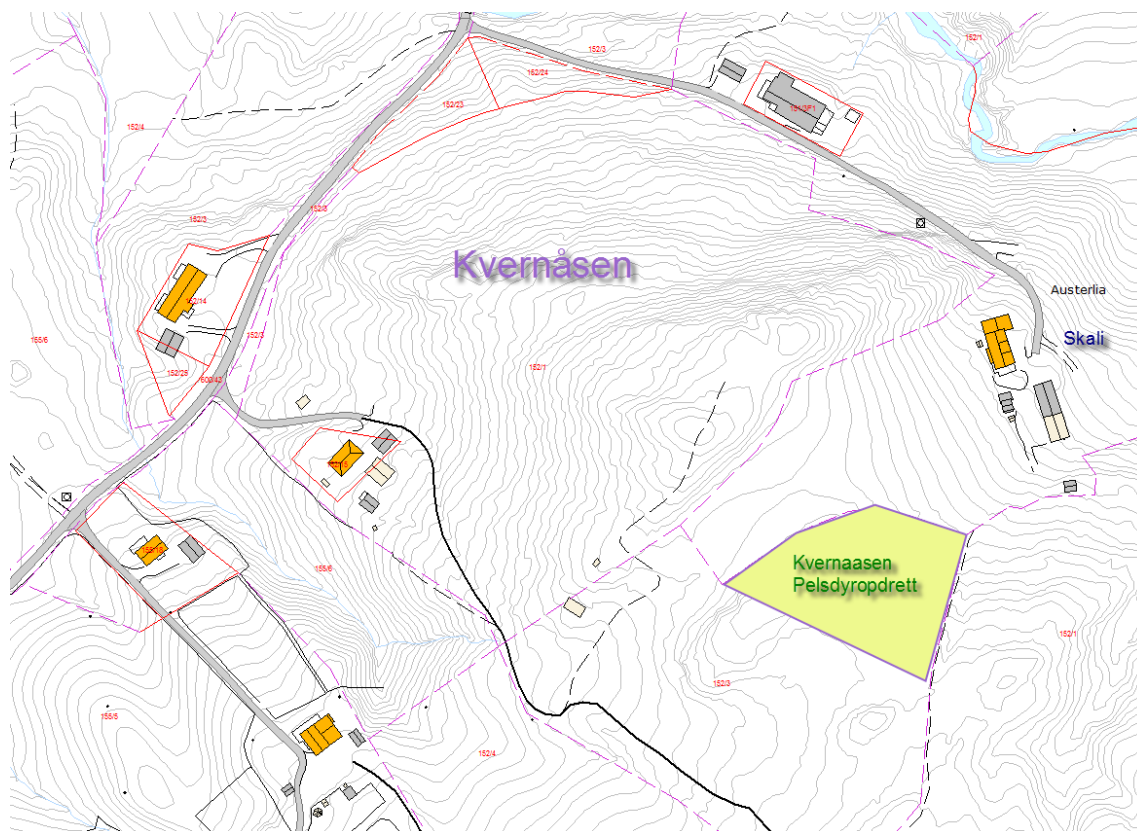
«Kvernaasen Pelsdyroppdrett» ble etablert i 1929. To karer inngikk kontrakt om å leide 6 mål jord av Gunnar Sorte øverst i «Kveinnåsen» for å begynne pelsdyravl der. Disse karene var Jacob J. Dahl (52 år) og Albert Kolberg (51 år), - begge to handelsmenn fra Trondheim.

Albert Christian Kolberg var født i Frol i 1878 og drev kolonial-handel på Øvre Baklandet 66, - like ved den Gamle Bybro. Her drev han forretning fra 1903 til 1956. Da var Albert 78 år og forretningen gikk konkurs. Albert Kolberg døde i 1958.

Jacob J. Dahl drev maskinforretningen H. L. Dahl i Brattørgata 10, - en forretning som hans far Hans Lauritz Dahl hadde etablert på 1800-tallet.

Det var rene Klondykestemningen når det gjaldt pelsdyroppdrett i perioden 1920-30 . Det var farsottlignende tilstander i landet. På midten av 20-tallet da prisene var på det høyeste, kunne et par sølvrever av god avstamning gå for rundt kr. 6000,-. For en slik sum penger kunne man på den tida bygge seg et nytt hjem eller kjøpe seg en automobil. I 1929 når virksomheten ved Kvernaasen Pelsdyroppdrett ble etablert, raste fortsatt feber, men prisene hadde sunket til det halve. Livdyrprisen på blårev og sølvrev var da rundt kr. 2.500,- for pare. Derfor krevde det kapital å starte opp en slik virksomhet.

I den opprinnelige leiekontrakten som er datert Trondheim 24. august 1929, og underskrevet av begge leietakerne, var arealet spesifisert til 5 mål og leien til kr. 25,- pr år. To dager senere ble kontrakten endret til 6 mål og en årlig leie på kr. 30. Denne endringen er datert Lånke 26. august 1929 og kun underskrevet av Jacob J Dahl som leietaker og med Anders Eidum som vitne. Leiekontrakten hadde en løpetid på 10 år og kunne fornyes «paa forlangende» for like lang tid med samme betingelser.

Kvernaasen Pelsdyroppdrett grenset mot innmarka i Skali

Det var Jakob J. Dahl som var ildsjelen og den lidenskapelige pelsdyravleren av de to handelsmennene fra Trondheim. Dahl satte opp revebur og bygde ei lita plankehytte som han bodde i. I denne hytta lagret han også råvarene til revmatten og her tilberedte han den. Albert Kolberg var kun med som investor fra starten av. Han deltok aldri aktivt i pelsdyroppdrettet, og han ble også ganske fort kjøpt ut av Jacob Dahl. I 1933 var Jacob Dahl eneeier av Kvernaasen Pelsdyropprett. Dette fremkommer av en lånekontrakt datert 25. oktober 1933. Da låner Jacob Dahl kr. 2.500,- av Gustav Skaret. Dette var et stort beløp og pengene skulle sikker brukes til å finansiere innkjøp av nye dyr. Kontrakten er detaljert og omfattende og den ble tinglyst i januar 1934. Vilklårene i kontrakten var:

1. *Beløpet henstaar afdragsfrit og forfalder til utbetaling saasnart Dahl har mottatt oppjør for 1934-aars pelsing, Februar 1935. For laanet svares 5% renter.*
2. *Til sikkerhet for laanet stiller Dahl som pant sin revegaard Kvernaasen Pelsdyropprett beliggende paa Gunnar Sortes eiendom gr.nr. 152, br.nr. 3 i Laanke med samtlige dyr og bygninger og paa hvilket ingen heftelser paahviler.*
3. *For imøtekommelse af dette laan overdrar Dahl til Gustav Skaret til hans fulde eiendom gratis en af gaardens nuværende tisper efter eget valg. Avlsresultatet af denne tisper tilkommer ogsaa herr Skaret. Tispen blir at stasjonere i gaarden Kværnaasen Pelsdyropprett, og for tilfældet den faar hvalper betaler Gustav Skaret til Dahl i pensjon 20 pr hvalp og 40 for tisper. Skulle derimot tisper ikke faa nogen hvalper forer Dahl denne gratis frem til pelsing 1934.*

Jacob Dahl besørget tinglysning av kontrakten uten kostnad for Gustav.

Jacob Joackim Dahl

Jacob Joackim Dahl var født 11. juni 1877 i Trondheim og var sønn av Hans Lauritz Dahl og kona Julie Fredrikke Blomberg. Faren var fra Kristiansund og kom til Trondheim og slo seg opp handelsmann. Allerede i 1865 var han handelsagent og etter hvert ble han «Agent og Commisionær» for Anker-linjen og Cunard-linjen og solgte

emigrasjonsbilletter til Amerika. Han hadde kontorer i Fjordgata 19. Lager hadde han tvers over gata, - i Fjordgata 34. Her solgte han alle slags landbruksmaskiner, separatorer og dampmaskiner.

Annonsen for H. L. Dahl fra 1896

Da Jacob ble født, bodde familien i Dronningens gate 56 og hadde 2 tjenestepiker. I 1899 dør faren, - 64 år gammel av hjertesvikt. Jacob er da 22 år og han overtar forretningen etter sin far. Sammen med mora og ei tjenestejente flytter de til en mindre leilighet i andre etasje i Ilevollen 3.

18 april 1906 inngår Jacob J. Dahl ekteskap med kontordame Borghild Røstum i Trondheim Domkirke. To dager tidligere hadde de skrev «Æktepakt» :

Undertegnede Jakob J Dahl og Borghild Røstum der agter at indgaa ækteskap med hinanden, erklærer og bestemmer herved, at det paa vedlagte fortegnelse oppførte eiendeler og løsøre skal tilhøre hustruen som særeie, likesom de brudegaver vi maatte faa. Vi erklærer og bestemmer likeledes, at enhver av os skal som særeie eie og besidde al den formue, som enhver av os nu har eller i fremtiden ved arv, gave eller paa hvilkensomhelst anden maate maatte erværve.

Trondhjem 16. april 1906

Borghild Røstum

Jacob J. Dahl

Vider følger en liste over Borghild Røstums eiendeler, - og likeså en liste over hva de hadde fått i bryllupsgaver. Denne siste listen er datert 5. mai 1906.

Det er kanskje ikke så uvanlig at velstående mennesker gifter seg med særeie, - men det uvanlige skjedde 7 år senere, - i statsråd 13. september 1913:

Vi Haakon Norges konge Gjør vitterlig: at Vi i overenstemmelse med den av Os i Vort statsraad fattede beslutning har meddelt konfirmation paa vedheftede mellom ektefellerne Jacob J. Dahl og Borghild Dahl, født Røstum, av Trondhjem den 2. juni 1913 opprettede ægtepakt. Av det nævnte dokument er bekreftet gjenpart indlevert i Statssekretariatets arkiv. Hvorefter vedkommende har at rette seg.

Git paa Kristiania slot den 19. september 1913. Under Vor haand og rigets segl.

Haakon (segl)

Gunnar Knudsen

Hesselberg

Konfirmation paa en melloem ægtefellene Jacob J. Dahl og Borghild Dahl, f. Røstum, den 2. juni opprettet ægtepakt.

Ægtepakt

Ved ægtepakt, opprettet 16 april 1906, tinglæst i Trondhjem 17. april s. å. Mellom undertegnede Jacob J Dahl og Borghild Røstum, som indgik ægteskap den 18. april 1906, er det bestemt, at der skal være fuldstændigt særeie mellom os. I denne ægtepakt av 16. april 1906 fastsætter og bestemmer vi herved at der skal gjøres den forandring, at alt, som nu tilhører Jacob J. Dahl og alt hvad han for eftertiden maatte erhverve, skal tilhøre os som felleseie. Forøvrigt skal ægtepakten av 16/4 1906 forbli gjeldende: alt som nu tilhører Borghild Dahl, født Røstum, og hvad hun for eftertiden maatte erhverve ved arv, gave eller på hvilket som helst anden maate skal altsaa som tidligere forblive hende som særeie.

Trondhjem den 2de juni 1913.

Jacob J. Dahl   Borghild Dahl.

De undertegnede, der som spesielt tilkaldede vidner har overværet opprettelsen av ovenstaaende ægtepakt, bevidner herved at ægtepakten er langsomt og tydelig oplest for og vedtat av begge ægtefeller og herefter av dem egenhendig underskrevet. Derhen bevidnes at begge ægtefeller var ved fuld sans og samling.

Harald Pedersen   H. Holm

Kort sagt: - alt ditt er vårt og alt mitt er mitt.

Det hele behandlet i statsråd og undertegnet av konge, statsminister og statssekretær.

Borghild Røstum var født på Byneset 28. desember 1878. Foreldrene var Amsagronom Ole Olsen Røstum fra Byneset og hustru Anna Marie Ellevsdatter Røstum, opprinnelig fra Verdalen.

I 1900 bodde familien i Bakkegate 1, - rett opp for Bakke bru. Borghild var da kontordame, og faren var «kaarmand», mens det er oppført at mora «lever af sine midler». Hun var nok relativt velstående.

Etter at Anna ble enke, kjøpte hun eiendommen «Stua» (Strindvegien 56) som lå i krysset Blussevoldsbakken og Strindvegen. Denne eiendommen overtok Borghild etter sin mor, og ekteparet flyttet dit.

Forretningsvirksomheten som Jacob Dahl overtok etter sin far, drev han videre. Agentur og kommisjonærvirksomheten avviklet han i 1913. Da var konkurransen blitt så stor og fortjenesten liten på å selge emigrasjonsbilletter til Amerika. Maskinforretningen derimot var innbringende og han flyttet da virksomheten fra Fjordgata til Trygvassons gate 11, og drev der til 1923 da han flyttet til Brattørgata 10.

Jacob Dahl fikk etter hvert en stor familie. I folketellinga fra Strinda i 1934 besto hans familie i Strindveien 56 av :

- *Jakob J. Dahl*   *Rævefarmer*
- *Borghild Dahl*   *Husmor*
- *Hans Laurits Dahl*   *f. 1908 Sjømand*
- *Øyvind Dahl*   *f. 1909 Mellemtেকniker*
- *Brynhild Dahl*   *f. 1914 Hjemmeværende*
- *Anne-Mari Dahl*   *f. 1917 Hjemmeværende*
- *Ragnhild Dahl*   *f. 1918 Hjemmeværende*

Det var imidlertid jakt og friluftsliv som var Jakob Dahls store interesse, – jakt var hans lidenskap. Han var godt kjent i Stjørdalsdalføret mange år før han etablerte pelsdyrfarmen oppi Kveinnåsen. I Stjørdalens Blad den 2. august 1908 gjør eierne av Midtkil og Østkilgårdene det kjent at jaktretten på deres gårder er bortforpaktet til Jacob J Dahl, Trondheim, og at all ulovlig jakt ville bli påtalt etter loven.

Den 27. april i 1919 kjøpte Jacob Dahl «Gammel-jardet» oppi Hoåsen (Øvre Hoås, Gnr. 202 br. 5) for kr. 14.500 inkludert løsøre. Kjøpekontrakten ble ikke tinglyst da, men skjøtet ble undertegnet 14. februar 1921 og handelen bekreftet. Gammel-jardet var da i flere år hans hovedkvarter for hans jakt og fisketurer i området. 31. mars 1926 selger han Gammel-jardet til John L. Rolset fra Selbu for kr. 11.000 inkludert løsøre. Kjøpekontrakten er tinglyst 15. april samme år.

Etter at Jakob Dahl etablerte seg i Kveinnåsen, tilbrakte han nesten like mye tid i Sortasgrenda som han gjorde i Trondheim. Til å begynne med bodde han i plankebua si ved revefarmen og når han var i Trondheim var det Reidar Rønning som sto for reverøktinga. Senere overtok Olaf Sorte denne oppgaven.

Mesteparten av reveforet laget de selv og foret besto av kjøtt, fisk og grønnsaker. Kåre O. Skolmli husker fra sine guttedager under krigen at guttene i grenda „gikk til Jakob Dahl med døde høner som de solgte som revemat. Da ble de grundig krysseksaminert av Dahl, og de måtte redegjøre i detaljer for hønas dødsforløp. «Har hun dødd selv denne hønsen?», kunne han spørre. Godtok han dødsårsaken betalte han 1 krone for høna. Det var kjærkomne penger for en guttepjukk i de dager.

Jakob Joackim Dahl og Spotty på masstutrappe i Uti-garda Eikra

Jakob Dahl fornyet leiekontrakten med Gunnar Sorte i 1939 med 10 nye år og drev antagelig revefarmen i Kveinnåsen fram til kontrakten løp ut i 1949. På det tidspunktet leide Jakob husrom hos John O. Ekren i Utigarda Ekren. Her losjerte han i masstua. Sara Roland som hadde losjert der siden hun solgte butikken på Eidtun, flytta da til nevøen Elvran, og masstua ble ledig. Dette ble da hans nye jaktbase og fritidssted, og her bodde han i lange perioder sammen med fuglehunden Spotty. Veggene i den lille masstua var fylt opp med trofeer og jaktbilder, og dette var et yndet møtested for grendas ungdommer. Her møttes de for å spille «Lanter» (kortspill) og høre på Dahls utrolige jakthistorier. Alle guttunger beundret Jakob Dahl, - ikke minst hans sykkel. Han hadde bygda flotteste sykkel med helballong dekk. Denne brukte han daglig da han syklet til butikken på Eidtun, for å kjøpe ferske boller og Florabrød fra Lånke Handelslag. «Har du noen ferske boller i dag, Martin?» sa han alltid da han kom inn gjennom døra.

Jakob Joackim Dahl var også interessert i sport. Når det var lokale skirenn i grenda, møtte Jakob opp, og han sponset alltid med fine premier

De siste leveårene tilbrakte Jakob J Dahl i Trondheim og han døde 17. desember 1960, - 83 år gammel. Han hadde da vært enkemann i knapt 3 måneder. Jakob J Dahl og kona Borghild er gravlagt på Moholt kirkegård.

Dyrenes venn Jakob Joackim Dahl mater duene i Trondheim i midten av 50-åra